

בס"ד. שיחת ש"פ מקץ, זאת חנוכה, ה'תש"כ.

בלתי מוגה

א. במאמר ד"ה ברוך שעשה נסים להצמח צדק¹, מבואר² "מה שנס חנוכה קבעו בנרות, שהוא ענין שמן . . ואור", ש"ענין השמן . . הוא בחי' חכמה סתימאה" (ולמעלה יותר — בחי' אריך), ו"האור שבשמן הוא המכלה את השמן, וא"כ הוא גבוה ממנו", "והוא בחי' עתיק".

וממשיך לבאר שאין זה בסתירה לכך שקבעו ימי חנוכה "בהלל והודאה"³, ואדרבה, היא הנותנת:

"וזהו שאין בחנוכה אלא הלל והודאה לבד, להיות כי מפני שהאור הוא מאד נעלה . . ע"כ אי אפשר להגיע אליו . . כי אם בבחי' הודאה . . להלל ולהודות בלבד", וכפי ש"ידוע שכל דבר גבוה מאד נעלה לא יוכל להתלבש כי אם בהיותו נמוך דוקא".

ב. וע"ד משנ"ת בהמאמר⁴ בענין "יודוך הוי' כל מעשיך וחסידך יברוכה"⁵:

"חסידך יברוכה" — הו"ע המשכת אור חדש שלמעלה מסדר השתלשלות, שנעשית ע"י "חסידך", היינו, לא "צדיק" ו"ישר", אלא "חסיד" דוקא, שלהיותו "חסיד המתחסד עם קונו"⁶, יש בכחו לפעול ע"י ברכתו המשכת אור חדש.

וענין זה ("חסידך יברוכה") קשור עם התחלת הפסוק, "יודוך גו'", ענין ההודאה — דכיון שכל הגבוה ביותר יורד למטה ביותר, הרי דוקא ע"י ענין ההודאה (ששייך לא רק ל"חסידך", אלא לכל אחד, והו"ע "שם שמים שגור בפי כל"⁷) יכולים ליקח ענין שלמעלה מהשגה ולמעלה מסדר השתלשלות, ומשם נמשך ענין זה גם בברכת החסידים ("חסידך יברוכה").

1) נדפס באוה"ת חנוכה (כרך ה) תתקנז, ב ואילך.
 2) פ"ד (תתקסא, ב) ואילך.
 3) שבת כא, ב.
 4) ד"ה נר חנוכה דש"פ וישב, א' דחנוכה סג.
 5) תהלים קמה, יו"ד.
 6) תקו"ז בהקדמה (א, סע"ב). זח"ב קיד, ב. ועוד.
 7) ראה בהנסמן בתו"מ סה"מ תשרי ס"ע פ"ב ואילך (לעיל ע' 232 ואילך). וש"נ.

ועד"ז מצינו גם בברכת כהנים, "כה תברכו"⁸ — שזהו ע"ד הענין ד"חסדיך יברוכה" — שקבעה אחר הודאה דוקא.

ועפ"ז יש לבאר גם דיוק הלשון "יודוך הוי' כל מעשיך", עשי דוקא — שזהו ג"כ מצד הכלל⁹ דכל הגבוה יותר יורד למטה יותר, וכידוע שיחת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע¹⁰ אודות השייכות של א"ס ("מיט וועמען האָט א"ס צוטאָן?") עם עשי דוקא,

ומבואר גם באגה"ק¹¹ ש"מהותו ועצמותו של המאציל ב"ה שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו, ולכן הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש בלי שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה", והיינו, שהענין ד"מציאותו מעצמותו שאינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו" שבעצמותו ית', "הוא לבדו" — משתקף במציאותו של היש הגשמי, שבהרגשתו, אין לו עילה וסיבה שקדמה לו.

ג. ויש לבאר הענין דנר חנוכה ע"פ האמור שהוא בחי' עתיק, שיש בזה ב' ענינים:

מחד גיסא — הרי זה ענין שלמעלה מסדר השתלשלות לגמרי, שזהו הפירוש ד"עתיק", מלשון נעתק. וכאמור, שמצד גודל מעלת בחי' זו, אי אפשר להגיע אלי' ע"י השגה, כי אם ע"י הודאה דוקא, והיינו, ע"י עבודה פשוטה, שזוהי מעלת אנשים פשוטים, כמבואר בתורת הבעש"ט¹².

ולאידיך גיסא — אף שבחי' עתיק נעתק מסדר השתלשלות, מ"מ, הכוונה היא שגם בחי' זו תומשך למטה, אלא, שההמשכה היא בלתי מוגבלת, שאינה מתצמצמת בהגבלות העולם, וע"ד ברכת כהנים, שהברכה נמשכת למטה בגשמיות, "יברכך" — בבנים, "וישמרך" — בממונך¹³, אלא, שהיא באופן שלא שייך בה הגבלה ועיכוב (כיון שכל עניני הגבלות שייכים רק באור שבסדר השתלשלות דוקא), כמבואר בלקו"ת¹⁴ שההמשכה היא באופן ד"עד מהרה ירוץ דברו"¹⁵.

ומזה מובן גם בנוגע לנר חנוכה:

[המשך הביאור — ב' הקצוות שבנרות חנוכה, שאורם אינו בשביל

(8) נשא ו, כג. (12) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט)

(9) ראה לקו"ת ראה יט, ג. ובכ"מ.

(10) ראה סה"ש תורת שלום ע' 11. ע' 120.

(11) ראה במדבר"ר פי"א, ה.

(12) ס"פ קרח.

(13) ס"פ קרח.

ואילך.

(14) תהלים קמו, טו.

(15) ס"כ (קל, סע"א ואילך).

איזה תכלית (כמו נר שבת¹⁶ ונרות המקדש), כי התכלית היא בהם בעצמם (והפרסומי ניסא הוא ענין נוסף מלבד תכליתם העיקרית¹⁷), וביחד עם זה, הנה מצד עצמם צריכים להיות נרות מאירים לכל באופן של פרסום; ביאור טעם הפלוגתא³ אם מותר או אסור להשתמש באורה¹⁸; וענינו בתורה הוא לימוד התורה (לא רק כדי לדעת את המעשה אשר יעשון, אלא) לשמה¹⁹ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א²⁰, ונדפס בלקו"ש ח"ג ע' 813 ואילך].

לב, ב).

ומזה מובן במכ"ש בנוגע להפלוגתא בנר חנוכה — שהרי מרובה מדה טובה ממדת פורעניות (ראה יומא עו, א. וש"ג) — שישנם ב' הענינים דמותו ואסור להשתמש לאורה. (19 שזוהי דרגת התורה כפי שהיא מצד עצמה,

— למעלה מדרגת התורה כפי ששייכת לעולם ופועלת בו, שעל זה אמר דוד (תהלים קיט, נד) "זמירות היו לי חוקיך", שדרגא זו היא מבחי' אחוריים, ו"לכך נענש בשכחה הבאה מן בחי' אחוריים כו" —

עצם ופנימיות התורה (בחי' עתיק), שכולה פנים (כמבואר בתניא קו"א ד"ה דוד זמירות קרית להו (קס, סע"א ואילך)).

ודוגמתו בשני האופנים דלימוד התורה:

בנוגע להלימוד המביא לידי מעשה — צריך לחזור על לימודו לעולם שלא ישכח (הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"ח-ט), כי, לימוד זה הוא בדרגת התורה שבבחי' אחוריים, ששייך בה שכחה, ולכן צריך לחזור לעולם שלא ישכח; אבל בנוגע להלימוד שאינו נוגע למעשה, כי אם, מצד החיוב "ללימוד פעם אחת כסדר כל התלמוד בבלי וירושלמי ומכילתא וסיפרא וסיפרי ותוספתות וכל המדרשים .. לגמור כל התורה שבעל פה כולה פעם אחת בחייו" — הרי "אף שישכח הכל .. הנה זאת השכחה היא העולה למעלה עד כסא הכבוד .. אך לא למעלה מהכסא, כמ"ש כי אין שכחה לפני כסא כבודך" (שם ה"י), כי, לימוד זה הוא בדרגת התורה שכולה פנים, שלא שייך בה שכחה.

(20) בשילוב שיחת נר ה' דחנוכה.

16) שהוא בשביל "שלום בית", ולכן, "ב' או ג' בעלי בתים שאוכלין על שלחן אחד ומברכים כל אחד על מנורה שלו, יש מפקפקין לומר שיש כאן ברכה לבטלה, לפי שכבר יש שם אורה מרובה מנרות שהדליק הראשון", וגם אלו ש"מיישבין המנהג" (שיברך כל אחד על מנורה שלו), הרי זה לפי "שכל מה שניתוספה אורה בבית יש בה שלום בית ושמחה יתירה להנאת אורה בכל זוית" (שו"ע אדה"ז אר"ח סרס"ג ס"י. וש"ג).

17) דוגמא לדבר — בלימוד התורה: "אשה אינה במצות תלמוד תורה .. ומ"מ גם הנשים חייבות ללמוד הלכות הצריכות להן לידע אותן כו" (הל' ת"ת לאדה"ז ספ"א), ונמצא, שלימוד הלכות הצריכות — לידע את המעשה אשר יעשון — הוא ענין נוסף על עיקר מצות תלמוד תורה.

18) ובהקדם המדובר כמ"פ (ראה תו"מ חכ"ה ע' 70. וש"ג) בענין "אלו ואלו דברי אלקים חיים" (עירובין יג, ב. וש"ג), שאע"פ שלהלכה למעשה בגשמיות בהכרח לפסוק כדעה אחת, מ"מ, ברוחניות הענינים יש מקום לב' הדעות, ששניהם אמת, ולכן, באיזהו מקומן משתקפים ב' הדעות גם בנגלה.

ולדוגמא: מי שעבר שתי עבירות ונתחייב שתי מיתות, הרי אף שבפועל אי אפשר לענוש אותו בשתי מיתות, מ"מ, כיון שברוחניות יש כאן שני ענינים של פגם שבגללם נתחייב שתי מיתות (כמבואר בתניא אגה"ת (ספ"ז) ש"הפוגם באות יו"ד של שם הוי"ו כאילו נתחייב סקילה, והפוגם באות ה"א כאילו נתחייב שריפה"), משתקף הדבר גם בנגלה, לגבי לקוברו בין רשעים גמורים (ראה יבמות

ד. עפ"ז יש לבאר גם בדברי הרמב"ן²¹ בביאור הטעם שאמר הקב"ה לאהרן (כשחלשה דעתו שלא הי' בחנוכת הנשיאים) "חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק את הנרות", ש"נחמו בהדלקת הנרות" דוקא — ע"פ דברי המדרש²²: "הקרבנות, כל זמן שביהמ"ק קיים הן נוהגין, אבל הנרות, לעולם אל פני המנורה, וכל הברכות.. לברך את בני אינן בטלים לעולם", דלכאורה, "דבר ידוע שכשאינן ביהמ"ק קיים והקרבנות בטלין מפני חורבנו, אף הנרות בטלות", ומסיק, "לא רמזו אלא לנרות של חנוכת חשמונאי שהיא נוהגת אף לאחר חורבן בגלותנו" — דלכאורה אינו מובן:

בשלמא כאשר מדובר אודות הדלקת הנרות בביהמ"ק — שיין לומר על זה "שליך גדולה משלהם", כיון שזוהי עבודה ששייכת רק לכהנים; אבל אם המדובר הוא אודות נרות של חנוכת חשמונאי — איך שיין לומר על זה "שליך גדולה משלהם" (כיון שניתן לו ענין שאינו בטל לעולם), הרי נרות חנוכה מדליקים כל בני"י!?

והביאור בזה — ע"פ האמור לעיל שנר חנוכה הוא בחי' עתיק: כיון שנר חנוכה הוא בחי' עתיק, הרי מובן, שכדי להמשיך בחי' עתיק שיאיר בגילוי למטה, יש צורך בפעולתו של אהרן הכהן דוקא, "שושבינא דמטרוניתא"²³, שבכחו לפעול הענין ד"בהעלותך את הנרות". ונמצא, שפעולתו של כל אחד מישראל בהדלקת נר חנוכה היא בכחו של אהרן שבכל אחד מישראל, וע"ד המבואר בתניא²⁴ ש"כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחי' משרע"ה", ועד"ז בנוגע לכל שבעת הרועים, שכל א' מהם פועל ענינו בכל אחד מישראל, וכך פועל אהרן בכל אחד מישראל שיוכל להמשיך בחי' עתיק שיאיר בגילוי למטה ע"י הדלקת נר חנוכה.

* * *

ה. מאמר (כעין שיחה) ד"ה לעושה נפלאות²⁵.

* * *

ו. לאחרי המאמר אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שמצות נר חנוכה,

(24) רפמ"ב.

(25) מיוסד על ד"ה זה של אדמו"ר הזקן (במאמרי אדה"ז כתובים ע' קכה). וראה גם ד"ה זה תשכ"ב (סה"מ תשכ"ב ע' לו ואילך).

(21) ר"פ בהעלותך.

(22) במדב"ר פט"ו, ו.

(23) זהר ח"א רסו, ב. ח"ב מט, ב. ח"ג כ,

א (ברע"מ). נג, ב. ערה, ב.

שנתתקנה בזמן הגלות, באופן שאינו יהודי אינו יכול לבטל זאת כו'²⁶
הוא ע"ד המבואר בהמאמר²⁷.

שלא יומשך בכלים ואותיות כו', לא יועילו
טענות המקטרגים וכו', עיי"ש (החו"ל).

(26) ראה בארוכה לקו"ש שם ע' 818.
(27) אולי הכוונה להמבואר שם, ש"לגבי
חסד עליון דהיינו עצמות מדת אור חסדו ית'